

Tekst KPC po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, prawa upadłościowego oraz przepisów wprowadzających prawo małżeńskie majątkowe (Dz.U. Nr 32, poz. 240).

ROZPORZĄDZENIE

Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r.

Kodeks postępowania cywilnego

Dz.U. z 1932 r. Nr 112, poz. 934 ze zm.

Część pierwsza. Postępowanie sporne

Tytuł wstępny. Przepisy ogólne

(...)

Art. 8. Sprawy cywilne mogą być rozstrzygane także przez sądy polubowne na zasadach, określonych w niniejszym kodeksie.

(...)

Księga trzecia. Sąd polubowny

Rozdział I. Zapis na sąd polubowny

Art. 479. § 1. Strony w granicach swej zdolności do samodzielnego zobowiązania się mogą zawrzeć umowę o oddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (zapis na sąd polubowny).

§ 2. Dopóki strony obowiązują taką umową, nie można żądać rozpoznania sporu przez sąd państwowy.

Art. 480. § 1. Zapis na sąd polubowny musi być sporządzony na piśmie i podpisany przez obie strony. W zapisie oznaczyć należy dokładnie przedmiot sporu, bądź stosunek prawny, z którego spór wynikł lub wyniknąć może.

§ 2. Zmiany i uzupełnienia w zapisie wymagają tej samej formy.

Art. 481. § 1. Sędziego polubownego (arbitra) wyznaczyć można bądź w samym zapisie, bądź po jego sporządzeniu.

§ 2. Każda strona wyznacza jednego sędziego, a wyznaczeni sędziowie wybiorą przewodniczącego sądu polubownego (superarbitra), o ile zapis inaczej nie stanowi.

Art. 482. § 1. Sędzią polubownym może być każda osoba fizyczna, nieograniczona w zdolności do działania, umiejąca czytać i pisać.

§ 2. Sędzią polubownym nie może być sędzia państwowy.

Art. 483. § 1. Strona, która wyznaczyła sędziego polubownego, zawiadomi o tem przeciwnika, wzywając go, aby w ciągu tygodnia również wyznaczył sędziego polubownego i zawiadomił ją o swym wyborze.

§ 2. Zawiadomienia dokonywa się przez notariusza lub listem poleconym.

§ 3. Jeżeli wyznaczenie sędziego polubownego należy według zapisu do osoby trzeciej, może ją o to wezwać każda strona; w tym przypadku stosuje się również powyższy termin oraz sposób wezwania i zawiadomienia.

Art. 484. Każdą ze stron wiąże dokonane przez nią wyznaczenie sędziego polubownego od chwili otrzymania przez przeciwnika o tem zawiadomienia.

Art. 485. § 1. Jeżeli wezwany nie wyznaczył w terminie sędziego polubownego, albo gdy sędziowie nie zgodzili się na wybór przewodniczącego, sąd państwowy wyznaczy na wniosek strony sędziego polubownego lub przewodniczącego, o ile zapis inaczej nie stanowi.

§ 2. Na wyznaczenie sędziego polubownego i przewodniczącego niema zażalenia.

Art. 486. § 1. Strona może wyłączyć sędziego polubownego z tych samych przyczyn, które uzasadniają wyłączenie sędziego państwowego i w tym samym czasie. Jednak prawo wyłączenia sędziego polubownego przez stronę, która go wyznaczyła, służy jej tylko wtedy, gdy o przyczynie wyłączenia dowiedziała się dopiero po ustanowieniu sędziego.

§ 2. Zapis na sąd polubowny nie może zawierać zastrzeżeń sprzecznych z przepisem tego artykułu.

Art. 487. Z ważnych przyczyn sędzia polubowny może się zwolnić od przyjętego obowiązku.

Art. 488. Sąd państwowy na wniosek strony wezwie opieszałego sędziego polubownego do spełnienia czynności w przeciągu określonego terminu, a następnie usunie sędziego, jeżeli tenże mimo wezwania nie spełni swych czynności. Na to zarządzenie niema zażalenia.

Art. 489. Strona może żądać ustanowienia innego sędziego polubownego, gdy sędzia, nie wyznaczony w samym zapisie, umarł, został wyłączony, utracił warunki niezbędne do pełnienia czynności sędziego polubownego, albo z innych ważnych przyczyn nie może nadal pełnić swych czynności, gdy zwolnił się od przyjętego obowiązku, wreszcie gdy został z powodu opieszałości usunięty.

Art. 490. Sędzia polubowny ma prawo do wynagrodzenia za swe czynności; jeżeli co do wynagrodzenia niema umowy ze stronami, sąd państwowy oznaczy je na wniosek sędziego.

Art. 491. § 1. Zapis traci moc w przypadkach następujących:

- 1) gdy upłynął czas, w ciągu którego sąd polubowny obowiązany był wydać wyrok, albo gdy wygaśnięcie zapisu wynika z innych jego postanowień;
- 2) w razie pisemnej umowy rozwiązującej;
- 3) gdy sąd polubowny nadmiernie zwleka z wydaniem wyroku;
- 4) gdy strony nie mogą się zgodzić na sędziego, którego w myśl zapisu wspólnie wyznaczyć powinny;
- 5) jeżeli sędzia, wyznaczony w zapisie, nie przyjął tego obowiązku lub z powodu usunięcia go bądź z jakiegokolwiek innej przyczyny swych czynności nadal pełnić nie może;
- 6) jeżeli przy wydaniu wyroku nie można osiągnąć jednomyślności lub większości głosów.

§ 2. Sąd państwowy na wniosek jednej ze stron po przeprowadzeniu rozprawy orzeknie postanowieniem co do wygaśnięcia zapisu.

Art. 492. Jeżeli zapis obejmuje wszystkie spory z pewnego stosunku prawnego, a przyczyna wygaśnięcia zapisu nie wyłącza sądu polubownego co do dalszych sporów, jakie z tego stosunku wyniknąć mogą, sąd państwowy odpowiednio ograniczy postanowienie swe o wygaśnięciu zapisu do danego przypadku.

Art. 493. Rozstrzyganie wniosków, zgłoszonych w myśl przepisów poprzedzających, należy w sądzie okręgowym do jednego sędziego. W sprawach tych zastępstwo przez adwokatów nie jest obowiązkowe.

Rozdział II. Postępowanie przed sądem polubownym

Art. 494. § 1. Strony mogą określić same tryb postępowania przed sądem polubownym.

§ 2. Jeżeli strony tego nie uczyniły do chwili przyjęcia obowiązku przez sędziów polubownych, sąd polubowny według swego uznania określi tryb postępowania.

Art. 495. § 1. Sąd polubowny może przesłuchać strony, świadków i biegłych, jednakże nie może odbierać od nich przyrzeczenia ani stosować środków przymusowych.

§ 2. O wykonanie czynności, której sąd polubowny nie jest mocen przedsięwziąć, sąd ten zwraca się do sądu grodzkiego, w którego okręgu czynność ma być wykonana.

§ 3. O terminie swej czynności sąd grodzki zawiadomi strony lub ich pełnomocników oraz sąd polubowny, którego członkowie mogą niezależnie od stron wziąć udział w przeprowadzeniu dowodu i zadawać pytania.

Art. 496. O ile zapis inaczej nie stanowi, sąd polubowny może rozpoznać sprawę po wysłuchaniu jednej tylko strony, jeżeli druga strona nie składa wyjaśnień.

Art. 497. Wyrok sądu polubownego zapada bezwzględną większością głosów, chyba że zapis inaczej stanowi. Jeżeli sąd polubowny składa się tylko z dwóch sędziów, jednomyślność jest konieczna.

Art. 498. Wyrok sądu polubownego zawierać powinien:

- 1) oznaczenie zapisu na sąd polubowny;
- 2) miejsce i datę wydania wyroku;

3) imiona i nazwiska stron i sędziów;

4) rozstrzygnięcie o żądaniach stron;

5) powody, któremi kierował się sąd przy wydaniu wyroku, chyba że zapis uwalnia od ich przytaczania.

Art. 499. § 1. Wyrok podpisują wszyscy sędziowie polubowni.

§ 2. Jeżeli którykolwiek z sędziów odmówi podpisu lub nie może podpisać wyroku, pozostali zaznaczają to na samym wyroku. Wyrok, podpisany przez większość sędziów, ma taką samą moc, jak podpisany przez wszystkich.

Art. 500. § 1. Sąd polubowny doręczy obu stronom odpisy wyroku, podpisane przez sędziów tak jak oryginał, za dowodem doręczenia na piśmie. Zapis nie może zawierać zastrzeżenia sprzecznego z tym artykułem.

§ 2. Sąd polubowny złoży w sądzie państwowym oryginał wyroku bądź ugody wraz z dowodami doręczenia, zapisem i innymi dokumentami.

§ 3. Akta sądu polubownego, złożone w sądzie państwowym w myśl § 2, mogą być w razie zaginięcia lub zniszczenia odtworzone w myśl przepisów art. 478¹-478¹² niniejszego kodeksu.

Art. 501. § 1. Od wyroku sądu polubownego niema odwołania.

§ 2. Wyrok sądu polubownego ma moc prawną narówni z wyrokiem sądu państwowego. Takież samo znaczenie ma ugoda, zawarta przed sądem polubownym, jeżeli ją podpisały strony i wszyscy sędziowie polubowni.

Art. 502. Sąd państwowy wyda na wniosek strony postanowienie o wykonalności wyroku lub ugody i zaopatrzy je odpowiednią klauzulą, jeżeli ze złożonych w sądzie akt sądu polubownego nie wynika, że wyrok lub ugoda treścią swą ubliża porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom. W postępowaniu tem zastępstwo stron przez adwokatów nie jest obowiązkowe.

Rozdział III. Skarga o uchylenie wyroku

Art. 503. § 1. Strona może żądać uchylenia wyroku sądu polubownego w przypadkach następujących:

1) jeżeli nie było zapisu na sąd polubowny, albo gdy zapis był nieważny lub stracił moc;

2) jeżeli stronę pozbawiono możliwości obrony swych praw przed sądem polubownym;

3) jeżeli nie zachowano przepisów o postępowaniu przed sądem polubownym, przewidzianych w zapisie lub w ustawie; dotyczy to zwłaszcza przepisów o składzie sądu, głosowaniu, wyłączeniu sędziów i o wyroku;

4) jeżeli rozstrzygnięcie o żądaniach stron jest niezrozumiałe, zawiera sprzeczności, przekracza granice zapisu, albo treścią swą ubliża porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom;

5) jeżeli zachodzą przyczyny, które stanowią podstawę skargi o wznowienie postępowania w myśl przepisów niniejszego kodeksu.

§ 2. Zapis nie może zawierać zastrzeżeń sprzecznych z przepisami tego artykułu.

Art. 504. § 1. Skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego wnieść należy do sądu państwowego w ciągu miesiąca od doręczenia wyroku.

§ 2. W razie oparcia skargi na przyczynach, które stanowią podstawę skargi o wznowienie postępowania, termin liczy się według przepisów o wznowieniu.

Art. 505. Postępowanie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego odbywa się według przepisów o postępowaniu z pozwu.

Rozdział IV. Przepisy ogólne

Art. 506. Ilekroć w niniejszej księdze mówi się o sądzie państwowym, rozumie się ten sąd państwowy, który byłby właściwy do rozpoznania sporu między stronami, o ileby strony nie zapisały się na sąd polubowny.

Art. 507. Przepisy niniejszej księgi mają odpowiednie zastosowanie do sądów polubownych, ustanowionych w rozporządzeniach ostatniej woli lub w aktach fundacyjnych, jak również - o ile ustawy szczególne inaczej nie stanowią - do stałych sądów polubownych, powołanych do życia postanowieniami statutów lub regulaminów instytucji publicznych lub społecznych. Jednak postanowienia te nie mogą uchybiać tym przepisom niniejszej księgi, które są dla stron bezwzględnie obowiązujące. Tak ustanowione sądy polubowne nie mają również prawa odbierania przysięgi od stron, świadków i biegłych, ani też prawa stosowania środków przymusowych.

(...)